

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในช่วงที่ประเทศไทยเผชิญวิกฤตเศรษฐกิจและการเงินตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้น มามีส่วนผลักดันให้เกิดกระแสความสนใจการปฏิรูปด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิรูประบบราชการ การปรับบทบาทภาครัฐ การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยเฉพาะเมื่อทรัพยากร มีจำนวนจำกัด ความสนใจจึงพุ่งเป้าไปที่การใช้จ่ายงบประมาณ และการดูแลทรัพยากรของท้องถิ่น ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันทั้งในวงราชการ การเมือง และระดับท้องถิ่นกลายเป็นประเด็นที่คนให้ความสนใจ ทั้งนี้ เพราะการทุจริตคอร์รัปชันเป็นสาเหตุหนึ่งที่น่าพาประเทศ สู่ภาวะวิกฤติ (วิศรา รัตนสมัย. 2543 : 1)

และในช่วง 2 ปี ภายหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจและการเงิน สังคมไทยเกิดความตื่นตัวในการสร้างธรรมาภิบาลและการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันในวงกว้าง อันเป็นผลมาจากทรัพยากรที่จำกัดและกระแสตื่นตัวในระดับสากลและภายในประเทศ ซึ่งการปกครองด้วยหลักธรรมาภิบาลที่ดีงามหรือหลักธรรมาภิบาล นั้นเป็นเรื่องของการพัฒนาและการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติโดยส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวของประชาชนในการเข้าถึงข้อมูล ตัดสินใจตรวจสอบ ลดการทุจริตคอร์รัปชันลง เพื่อให้เกิดความโปร่งใส โดยเฉพาะในเรื่องของความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนตลอดจนการยึดหลักกฎหมายในการปฏิบัติงานซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารงาน และในขณะเดียวกันก็จำเป็นต้องสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในบทบาทหน้าที่การมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมเสียสละเพื่อพัฒนาท้องถิ่น (ประมวล รุจนเสรี. 2542 : 2)

สิ่งที่ประเทศชาติและสังคมต้องการอย่างยิ่ง คือ เจตนาอันแน่วแน่ มั่นคง ไม่แปรเปลี่ยนของบุคคลทุกคนในชาติ ในทุก ๆ วงการ คือ เจตนารมณ์ที่จะนำพาประเทศชาติไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ดีงาม ที่มีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมสติปัญญาของคนทั้งชาติ ปวงชนชาวไทยควรดำเนินรอยตามเบื้องพระยุคลบาทตั้งพระปฐมบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เมื่อครั้งเสด็จขึ้นครองราชย์ในปี พ.ศ. 2489 ที่ว่า เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม ซึ่งเป็นธรรมาภิบาล โดยการใช้หลักธรรมาภิบาลกำหนดคกไกและกตติกาในสังคม เพื่อใช้บริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ เพื่อพัฒนาเสถียรภาพ ความ

สงบสุขและความมั่นคงในสังคม โดยการบริหารปกครองที่ดี ใช้กลไกประชารัฐที่ดี ดำเนินการ
บริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (วรทัต ถัยนันท์, 2545 : 5)

ในประเทศไทย ธรรมนูญได้กลายเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับว่าเป็น หลักการที่
เกื้อหนุนสังคมประชาธิปไตยและได้มีการเสนอและกล่าวถึงแนวคิดนี้อย่างกว้างขวาง ตัวอย่างที่
เห็นอย่างเป็นรูปธรรมคือ กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ ได้บัญญัติ
มาตราต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมนูญถ้าหากมีการนำแนวคิดธรรมนูญไปสู่การปฏิบัติ
อย่างจริงจัง จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลโดย
ประชาชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องและระบบบริหารของรัฐบาลมีความยุติธรรมและเป็นที่น่าเชื่อถือทั้งใน
และต่างประเทศ อีกทั้งนำไปสู่การลดการทุจริต ซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังของบ้านเมือง ได้ (บุญบง
ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ถี, 2544 : 7)

องค์การบริหารส่วนตำบลเกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาพำบลและองค์การบริหารส่วน
ตำบล พ.ศ. 2537 เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีความสำคัญทางการเมืองเพราะเป็นพื้นฐาน
ที่สำคัญต่อการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยและมีความสำคัญทางเศรษฐกิจและ
สังคมซึ่งยิ่งไปกว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนจะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้
เจริญก้าวหน้าได้ อนึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ก็ได้ให้ความสำคัญกับการ
บริหารราชการส่วนท้องถิ่นมากขึ้น โดยกำหนดบทบัญญัติว่าด้วยการบริหารส่วนท้องถิ่นไว้ใน
หมวด 9 ซึ่งการตระหนักถึงความสำคัญกล่าวแสดงให้เห็นถึงศักยภาพการบริหารประเทศ เพราะ
การกระจายอำนาจการบริหารสู่ท้องถิ่นเปรียบเสมือน การกระจายอำนาจสู่ประชาชนมากที่สุด มี
ศักยภาพในการให้บริการสาธารณะ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อน และตอบสนองความต้องการของ
ประชาชนได้อย่างแท้จริง

แต่ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่พระราชบัญญัติสภาพำบลและองค์การบริหารส่วน
ตำบล พ.ศ. 2537 บังคับใช้ไปแล้ว พบว่ามีการร้องเรียนและตรวจพบการทุจริต คอร์รัปชันหลาย
รูปแบบในองค์การบริหารส่วนตำบล ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาขึ้นในองค์การบริหารส่วน
ตำบลเป็นเหตุในการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นหย่อนประสิทธิภาพในการบริหาร
ไม่สามารถพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าตามเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจ ส่งผลให้สังคม
เกิดความเคลือบแคลงใจในกระบวนการกระจายอำนาจ (วิรัช วิวัชฌิภาวรรณ, 2530 : 279)

การที่องค์การบริหารส่วนตำบล จะสามารถบริหารจัดการกิจการตามอำนาจหน้าที่ได้
อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น สิ่งที่ต้องคำนึงถึงก็คือ การปรับกลยุทธ์ ทิศนคติ วิธีคิด
วิธีการทำงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ไปสู่การเป็นข้าราชการ ยุคใหม่ ผู้บริหาร
องค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และข้าราชการท้องถิ่น ควรตระหนัก

ถึงการดูแล บำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่พี่น้องประชาชนในท้องถิ่นอย่างดียิ่ง เป็นที่พึงยามทุกข์สร้าง
 ความสุขให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงรอบด้านมุ่งปฏิบัติงาน เพื่อเป้าหมายซึ่งก็คือ พัฒนาท้องถิ่นให้
 เจริญก้าวหน้าสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง มุ่งการกระจายอำนาจ ปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อให้
 ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี และจะต้องยึดหลักการบริหารจัดการบ้านเมือง
 และสังคมที่ดี หรือที่เรียกว่า หลักธรรมาภิบาล โดยยึดหลักนิติธรรม และคุณธรรม มีความโปร่งใส มี
 ความรับผิดชอบ บริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดอย่างคุ้มค่ามีประสิทธิภาพ เปิด
 โอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นและองค์กรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล โดย
 การกำกับดูแล และสนับสนุนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วน
 ตำบลในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภารกิจใน
 การบริการสาธารณะ เพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชน โดยต้องพัฒนาคนและคุณภาพ
 ชีวิตของประชาชนในเขตตำบลให้อยู่ดีกินดี มีสุขภาพดี เพื่อประกอบเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง
 พร้อมทั้งพัฒนาและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เกิดตามสมดุลต่อระบบ
 นิเวศวิทยา พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ พัฒนาภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมของเมือง รวมทั้งต้อง
 พัฒนาและรักษาวัฒนธรรม การศึกษาและประเพณีท้องถิ่น แต่จากผลการรายงานการดำเนินงาน
 ประจำปีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย พบว่า
 องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย มีศักยภาพในการพัฒนา
 อยู่ในขีดจำกัด ทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร ฐานะการเงินการคลัง การจัดสรรเงินอุดหนุนจาก
 รัฐบาล ตลอดจนเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน ประกอบกับมีปัญหาของท้องถิ่นที่
 เปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการของประชาชน ที่ต้องพิจารณาแก้ไขดำเนินการตลอดเวลา อาทิ
 ปัญหาการจัดเก็บ และกำจัดขยะมูลฝอย ปัญหาระบบระบายน้ำและบำบัดน้ำเสีย ปัญหาถนนชำรุด
 และไม่ได้มาตรฐานและปัญหาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

จากปัญหาดังกล่าว มีความเกี่ยวข้องกับหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี หรือหลัก
 ธรรมาภิบาล เป็นอย่างมาก เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัด
 หนองคาย มีประสิทธิภาพการบริหารงาน ที่อยู่ในหน้าที่ความรับผิดชอบอยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพึง
 พอใจ เพราะยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการจำเป็นพื้นฐานของประชาชนให้เกิดคุณค่าและมี
 ประสิทธิภาพอย่างที่ควรจะเป็น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยการดำเนินงานตามหลัก
 ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย เพื่อนำ
 ผลการวิจัยครั้งนี้ใช้เป็นแนวในการยกระดับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล และเป็นข้อมูล
 สารสนเทศให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาภารกิจและปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การ

บริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคายให้ปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการหมู่บ้าน จำแนกตามสถานภาพ และองค์การบริหารส่วนตำบล
3. เพื่อศึกษาเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

สมมติฐานการวิจัย

1. การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับมาก
2. การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการหมู่บ้าน จำแนกตามสถานภาพ และองค์การบริหารส่วนตำบล มีความแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบข่ายด้านเนื้อหา

ผู้ศึกษาใช้กรอบแนวคิดของการศึกษาค้นคว้านี้ โดยปรับปรุงจากกรอบแนวคิดของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน (2546 : 60-64) ได้สรุปสาระสำคัญอันเป็นหลักพื้นฐานของธรรมาภิบาล (Good Governance) หรือระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ด้วยหลัก 6 ประการ ดังนี้

- 1.1 หลักนิติธรรม
- 1.2 หลักคุณธรรม
- 1.3 หลักความโปร่งใส

1.4 หลักความรับผิดชอบ

1.5 หลักการมีส่วนร่วม

1.6 หลักความคุ้มค่า

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย มี 7 ตำบล จำนวน 73 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 2 คน จำนวน 146 คน และคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย มี 7 ตำบล จำนวน 73 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 9 คน จำนวน 657 คน รวมจำนวนประชากร 803 คน (สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย. 2556 : 15)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จำนวน จำนวน 267 คน ซึ่งได้มาจากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane. 1973 : 727)

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จำนวน 7 แห่ง

4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น

4.1.1 สถานภาพ

4.1.2 องค์การบริหารส่วนตำบล

4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย 6 หลัก ได้แก่

4.2.1 หลักนิติธรรม

4.2.2 หลักคุณธรรม

4.2.3 หลักความโปร่งใส

4.2.4 หลักความรับผิดชอบ

4.2.5 หลักการมีส่วนร่วม

4.2.6 หลักความคุ้มค่า

นียมศัพท์เฉพาะ

การวิจัย การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย จึงได้นียมศัพท์เฉพาะในการวิจัยครั้งนี้

1. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นหน่วยงานบริหารราชการท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 6 พ.ศ. 2552 จำนวน 7 แห่ง
2. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง บุคคลของแต่ละหมู่บ้านซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น จำนวนหมู่บ้านละ 2 คน
3. คณะกรรมการหมู่บ้าน หมายถึง คณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ประกอบด้วยเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง และคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยการเลือกตั้งได้แก่ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
4. การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง การที่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ได้ใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดในการดำเนินงาน
5. หลักธรรมาภิบาล หมายถึง ระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542) มีหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ประกอบด้วย หลักพื้นฐาน 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า
  - 5.1 หลักนิติธรรม หมายถึง กฎ ระเบียบ ที่ไม่ลำเอียงหรือเลือกปฏิบัติให้ความเสมอภาคและความเป็นธรรมกับประชาชนทุกคน ประกอบด้วย การออกข้อบัญญัติตำบลอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของประชาชนในชุมชน การออกข้อบัญญัติตำบลในพื้นที่ได้คำนึงผลประโยชน์ของประชาชน มีการเปิดเวทีประชาคมมีการทำประชาพิจารณ์ให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นก่อนออกกฎ ข้อบัญญัติตำบล มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ข่าวสาร ข้อบัญญัติตำบล และกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับประชาชน และ ยึดหลัก และปฏิบัติตามแนวทางของระเบียบกฎหมาย อย่างถูกต้องและรัดกุม
  - 5.2 หลักคุณธรรม หมายถึง เป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ ในการปฏิบัติ ประกอบด้วย มีการส่งเสริมให้ประชาชนประกอบ

อาชีพด้วยความสุจริต มีการส่งเสริมให้ประชาชนดำเนินชีวิต ตามหลักศีลธรรมอันดี มีการจัดทำมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรมเผยแพร่ให้ฝ่ายราชการประจำทราบ ถือเป็นปฏิบัติ และมีการประเมินผลเป็นประจำทุกปี มีการจัดสรรโครงการและงบประมาณ ลงสู่หมู่บ้าน/ชุมชนด้วยความเป็นธรรม ตามเหตุผล และความจำเป็น ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ และบุคลากรทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายราชการประจำ ต้องยึดหลักหน้าที่ความรับผิดชอบของตน โดยฝ่ายประจำต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต บนพื้นฐานของศีลธรรมและจริยธรรม

5.3 หลักความโปร่งใส หมายถึง กระบวนการทำงาน กฎเกณฑ์กติกาที่มีความเปิดเผย ตรงไปตรงมา ประกอบด้วย มีการเปิดเผยขั้นตอนการปฏิบัติงาน รวมทั้งการติดต่อกับงานกับ ได้แก่การชำระภาษีต่างๆ และการขออนุญาตก่อสร้างอาคาร วาระการประชุมของสภา ได้เปิดเผยประกาศให้ประชาชนทราบล่วงหน้า เพื่อเปิด โอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมสภา และอำนวยความสะดวก ได้เปิดเผยรายชื่อบัญญัติตำบล กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง รวมทั้งข่าวสารราชการที่ประชาชนควรรู้และประชาชนควรปฏิบัติอยู่เสมอ มีการสรุปผลการดำเนินงานตามแผนงาน / โครงการต่าง ๆ และเปิดเผยประกาศให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ และ มีการจัดศูนย์ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับเรื่องการเมือง ร้องเรียน ร้องทุกข์ นโยบายและการดำเนินงาน

5.4 หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ อย่างเท่าเทียมกันทั้งโดยตรงหรืออ้อม ประกอบด้วย ให้ประชาชนมีส่วนร่วมเสนอปัญหา ความต้องการและร่วมเสนอโครงการ/กิจกรรมเพื่อการพัฒนาในรูปแบบการประชาคม เปิดโอกาสให้ผู้แทนชุมชนเข้าร่วมเป็นกรรมการในการจัดซื้อ-จัดจ้าง และตรวจรับ ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามา มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และติดตามประเมินผลการดำเนินงานของเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิเข้าร่วมประชุมสภา และอำนวยความสะดวกในการเข้าร่วมสังเกตการณ์ และ ได้เปิด โอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดแผนแม่บทชุมชน แผนพัฒนาตำบลสามปี ในแต่ละปี

5.5 หลักความรับผิดชอบต่อ หมายถึง การตัดสินใจใด ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ต้องกระทำโดยมีพันธะ ความรับผิดชอบต่อ ประกอบด้วย การจัดทำแผนงาน โครงการต่าง ๆ จัดให้มีเวทีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หรือมีการชี้แจง ทำความเข้าใจกับประชาชนให้ได้รับทราบถึง วิธีดำเนินการและประโยชน์ที่จะได้รับ มีการนำโครงการกิจกรรมที่เสนอโดยประชาชน ประชาคมบรรจุในแผนและจัดทำข้อบัญญัติพร้อมทั้งนำไปสู่การปฏิบัติตามที่สัญญาไว้กับประชาชน มีการจัดบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพ เป็นธรรมและทั่วถึงทั้งในและนอกสถานที่ รับฟังและนำข้อเสนอ ข้อร้องเรียนของประชาชนไป ดำเนินงานอย่างเต็มความสามารถ และมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบรับแจ้งเหตุและประสานการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริการสาธารณะ

5.6 หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ประกอบด้วย มีการดำเนินแผนงาน โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ตามลำดับความจำเป็น ก่อน – หลัง เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน มีการรณรงค์ให้ทุกฝ่ายในพื้นที่ ช่วยกันประหยัดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการของ เกี่ยวกับ ผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพของบริการ ความคุ้มค่าของภารกิจ และ ความพึงพอใจของประชาชน ได้ใช้งบประมาณไปอย่างคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับผลงานที่ท้องถิ่นได้รับ และประชาชน ได้รับบริการที่รวดเร็ว ทันสมัย ทันใจ และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยนี้จะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคายให้มีประสิทธิภาพ ต่อไป